

SOLI DEO GLORIA

EVANGÉLIUMI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

500 ÉVES A REFORMÁCIÓ

*„Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér,
Csak titkon érző lelke ohajtva sejt:/
Léted világít, mint az égő /
Nap, de szemünk bele nem tekinthet.”*

Berzsenyi Dániel így fogalmazta meg Fohász című versében a hit csodáját, ajándékát és egyben a korlátait is. Ez az evangéliumi folyóirat a közösségi életünk színterén igyekszik megjeleníteni ezt a csodát, ezt az ajándékot, és természetesen a gyarló ember szép törekvéseit. Az ebben való osztozásra hívjuk a kedves olvasókat és a szerzőket egyaránt.

HOGY MIT ADOTT A REFORMÁCIÓ?

Az egyháznak, a világnak, az egyénnek és a közösségnek arról nagyon sokat és nagyon sokfélét mondhatunk és mondunk is annak függvényében, hogy kik vagyunk és melyek a szempontjaink, értekeink, esetleg érdekeink. Egészen szélsőségesen ellentmondások is lehetnek a válaszok az értékítélet műfajában.

Ugyanakkor nem vitatható, hogy van egy teológiai, szociológiai és főleg történeti minimum-objektivitás, ami legalább a történelem fő sodrában és az emberek többsége számára érvényes a Reformációval, és így a fenti kérdéssel kapcsolatban is. És ennek a minimum-objektivitásnak a szerénytelen igényével mi is bátran mondunk egy választ: *A reformáció a maga 1517-es csattanásával, de a megelőző elő-reformációs küzdelmeivel – például: Szent Ágoston, Szent Benedek, Szent Ferenc, Savonarola, Husz János etc. – és a követő gyötöréseivel együtt is a közvetlen istenhitet adta vissza az embereknek. Más szóval elvette az emberek lelke, vágya és gondolatai elől azt az akadályt, falat, amelyet a megelőző másfél évezred alatt az egyház, a hivatal, a hatalom, az érdek, a hiúság, a butaság és ezek ilyen olyan kombinációja odarakott a Teremtő és a teremtet világ, vagy egyszerűen az Isten és az emberek közé.* És ez az egyszerű mondatban megfogalmazott tett akkora jelentőségű volt, hogy hatása alól nem vonhatta/vonhatja ki magát a keresztyén világ parányi darabja sem.

A reformáció, amint a neve is mondja, sikeresen fordította vissza a társadalom arcát és lelkét az emberhez odaforduló, kegyelmes Istenhez, aki Jézus Krisztusban megmentő társa lett az embernek. És ez radikalizmus egyházi és társadalmi változásokat hozott. Helyére került sok minden a reformáció felismerése mellett.

- Az ember marad bűnös, éppen ezért a reformáció után már nem árulhat/osztogathat bocsánatot. Azt immáron csak reménységgel kérheti, alázatosan hirdetheti, és hálás szívvel elfogadhatja.

- Az ember marad az ismeretek teljességének híjával, éppen ezért a reformáció után örök igazságoknak nem gazdája, nem mestere. Viszont szabadon kutathat, kereshet, kérdezhet a tudomány és a hit területén egyaránt. Sőt, olyan alázatos bölcsességre is szert tehet, hogy tud megválaszolatlan kérdésekkel nyugodtan élni inkább, mint kétes válaszokat erőltetni.

- Az ember marad vallásos, tehát hiányolja az Istent, de a reformáció után hangsúlyozza, hogy kínosan kell ügyelnie a bálványimádás kísértésére, veszélyére. Immáron tudja, hogy a vallási igyekezetet az szenteli meg, ha mustármagnyi hittel jobban vágyik a kegyelemre, mint a megismerésre. Nem birtokolni akarja az Istent, hanem (újra) Isten tulajdonává akar lenni.

- Az ember marad a teremtmények között az első, éppen ezért a reformáció után tudja,

hogy nincsen teremtői, megváltói hatalma és dicsősége. Nincsen üdvhivatal, csak meghívás van az üdvösségre Krisztus által. Az egyház ennek a meghívásnak csak a meghirdetésére hívatott.

- Az ember marad reménykedő, de éppen ezért a reformáció után érzékenyen védekezik az illúziókkal szemben. Tudja, hogy sokan vannak a „hamis messiások” vallási és világi köntösben egyaránt. Hite reményre és szeretetre indítja, szemben a hitelesséssel és hiszékenységgel.

Aki ezzel a reformációs erővel él, az mindig mindennel szemben kritikus, magával szemben önkritikus. Sokszor keresi az igazságot és a jobbat, ezért azt is vállalja, hogy olykor elégedetlennek vagy meggyőzhetetlennek tűnik. Nem felszínes, sőt elítéli a felszínességet. A látszattal nem hagyja magát becsapni, a valóság mélysége és magassága vonzza, s ezért ha kell, konfliktust is vállal. Így nem lesz kritikátlan játékszere/áldozata semmilyen ideológiának és semmilyen vallási, társadalmi vagy politikai ígretnek. Viszont a Szentlélek szent kairozában, a kegyelem pillanatában megérinthez lesz a végső kinyilatkoztatással Jézus Krisztusban.

Ennek a csodának van most a félévezredes évfordulója. És ilyesmi megújító, Krisztushoz és az Ő evangéliumához visszafordító/visszaforduló élményre van szükségünk a következő félévezredben is. Marana Tha, Jöjj el Uram!

a Presbitérium

500 ÉV UTÁN, 500 ÉV ELŐTT

Október 31-én ünnepeljük a reformáció 500. évfordulóját. 1517-ben ezen a napon függesztette ki Luther Márton, ágoston rendi szerzetes a wittenbergi vártemplom kapujára a 95 pontból álló tételsorát, mellyel az addigra tévútra jutott katolikus egyházat igyekezett visszaterelni a helyes mederbe.

A reformáció egyházi és történelmi hatása jól ismert. Mindennek jelen írásban nem is szentelnék több szót, az emlékévkapcsán ugyanis számos kiadványból, filmből, beszámolókból tájékozódhatunk részletesebben a történésekről. Ami viszont sokkal fontosabb – és talán a mai viszonyainkhoz képest aktuálisabb is –, hogy mi maradt a nagy reformátorok művéből a XXI. század emberének.

Gyarapítottuk-e keresztyén értékeinket vagy ellenkezőleg, egyre kevésbé fontos a hitélet mindennapjainkban. Vajon ha Luther és Kálvin ma végigtekintene a kontinensen, nyugodtan mondhatná-e: igen, Európában erős maradt a keresztyénség?

A kérdés nyilván költői... Ma is ugyanúgy veszélyben van az igaz keresztyén kultúra, mint évszázadokkal ezelőtt. A különbség csak annyi, hogy 500 éve elég volt csak a katolikus egyház szemét felnyitni a változáshoz, ma viszont az általánossá duzzadt értéktelenséggel és szellemi nihilizmussal kell felvenni a harcot. Azzal a nihilizmussal, amely mára európai méreteket öltött, és azzal a hamis szónoklattal igyekszik igazolni magát, hogy a humanizmus és a tolerancia érdekében kell hátrébe

szorítani a keresztyén értékeket. Ezért tűnhetnek el a görög templomok kupoláiról a keresztek egy külföldi áruházlánc termékillesztésében, ezért akarja az Unió vezetése beépíteni az európai jogrendbe az iszlám törvénykezést, és ezért akarja Brüsszel euró milliárdokkal támogatni az Európába irányuló migrációt.

Félek, ma nem 95 pontból állna Luther tételsora, és abban is biztos vagyok, hogy nem egy templom kapujára függesztené ki azt...

A brüsszeli Európa Parlament ma a „wittenbergi vártemplom”. Ott kell megváltoznia valaminek, hogy Európa újra az lehessen, amittől otthonunknak érezzük. Egy olyan biztonságos, kultúrájában gazdag, történelmében évezredes, a szó igaz értelmében multikulturális kontinens, amely a világ bölcsőjeként büszke keresztyén gyökereire, hagyományaira. Olyan kontinens, amelynek polgárai öntudatos keresztyének, s abból fakadóan természetesen módon humánusak is. Nem pedig fordítva, ahol a tévesen értelmezett humánus megszűntetni kívánja a keresztyén hitéletet, szállást készítve ezzel az iszlámnak.

Sajnos mi már nem láthatjuk, mivé lesz Európa újabb 500 év múlva. De Istennek hála, láthattuk, mivé alakult az elmúlt fél évezredben. Csak bízhatunk abban, hogy imádságban hordozva hazánkat és az öreg kontinenst, egyszer talán azzá válhat, amivé Luther és Kálvin megálmodta.

Nem viselhetünk felelősséget a következő évszázadok történelméért, de vállalnunk kell a felelősséget a ma döntéseiért. Ezek ha-

tározzák meg ugyanis a következő évtizedek kultúráját, azon keresztül pedig Európa jövőjét.

Nem kell nagy dolgokra gondolnunk, amikor feltesszük a kérdést: mit is tehetnénk ezért mi magunk? A legapróbb cselekedeteink, a személyes példáink hordozzák a reményteljes jövő, vagy egy nyomorúságos világ zálogát.

Tévedés azt gondolni, hogy csak a politikusok határozhatják meg a kontinens jövőjét. Európa mi vagyunk! Magyarok, lengyelek, németek, spanyolok és minden népek az Uráltól az Atlanti-óceánig. Minden ember példa, akit követnek, másolnak gyermekeik. Hol tudatosan, hol tudat alatt.

Legyünk hát csillagok! Olyan betlehemi csillagok, mint amilyenek református templomaink tornyai magasodnak az égbe, hirdetve a Megváltó eljövetelét. Mert változás kell az egyes embertől a családon át a közösségekig. Csak erős keresztyéni közösségek menthetik meg újból Európát. Olyan közösségek, amelyek Istenhez fohászkodva bármilyen nagy változtatásra készek és képesek lehetnek. Legyünk hát mi is tagjai ezeknek a közösségeknek!

Keressük az alkalmakat, amikor Istenhez közelebb kerülhetünk! Látogassunk templomainkat, élvezzük a Jóistennek tetsző közösségi alkalmakat, és gyakoroljuk a vendéglátás szeretetét!

„Mert mindaz, ami az Istentől született, legyőzi a világot; és az a győzedelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk.” (1 Ján. 5,4)

*Dr. Szilvay Balázs
főszerkesztő*

DUNAVARSÁNYBA ÉRT A 95 TÉTEL

Október 1-jén újtára indult a ReforMaraton 500, melynek során október 31-ig 500 protestáns templom falára, kapujára helyezik ki Luther Márton 95 tételét a szervezők és a megmozduláshoz csatlakozók.

A Wittenberg és Bereck (a legkeletibb magyar ajkú protestáns egyházközség) közötti utat 500 óra alatt (október 21-ig) teszi meg a résztvevők, azokat a településeket érintve, ahol a helyi gyülekezetek vállalják, hogy a 95 tételt tartalmazó hirdetményt legalább október 31-ig látható helyre kifüggesztik. Az útvonal: Órvidék, Nyugat Magyarország, Muravidék, Drávaköz, Délvidék, Közép Magyarország, Felvidék, Kárpátalja, Kelet Magyarország, Partium, Erdély, Székelyföld.

Városunkba október 7-én érkeztek meg a küldöttek, akik előbb a Soli Deo Gloria Községi Házban találkoztak a presbiterekkel és a lelkes csatlakozókkal, majd innen futva vitték Luther 95 pontját a református templomhoz.

A templomkert kapujára aztán a jelen lévő presbiterek és a gyülekezet vezető lelkésze, dr. Bóna Zoltán szögezte ki a Lutheri tanokat tartalmazó plakátot.

A szervezők célja annak segítése, hogy az 500 éve az evangélium szerint megreformált egy-

ház az elkövetkezendő 500 évben is az evangélium útján maradjon. Aki ezt követően el-sétál a Kolozsvári utcában a református templom előtt, ennek láthatja bizonyágtéteve hirdetését a bejáratnál.

Dr. Szilvay Balázs

KÁLVIN JÁNOS BŰNVALLÓ IMÁJA

Úristen! Örökkévaló és Mindenható Atyám! Megvallom, és elismerem szent színed előtt, hogy én nyomorult bűnös vagyok, vétkekben születtem, rosszra hajlom, képtelen vagyok a magam erejéből a jóra, szent törvényed nap-nap után sokféleképpen áthágtam; és mindezzel a Te igazságos ítéleted szerint kárhozatot és halált vontam fejemre.

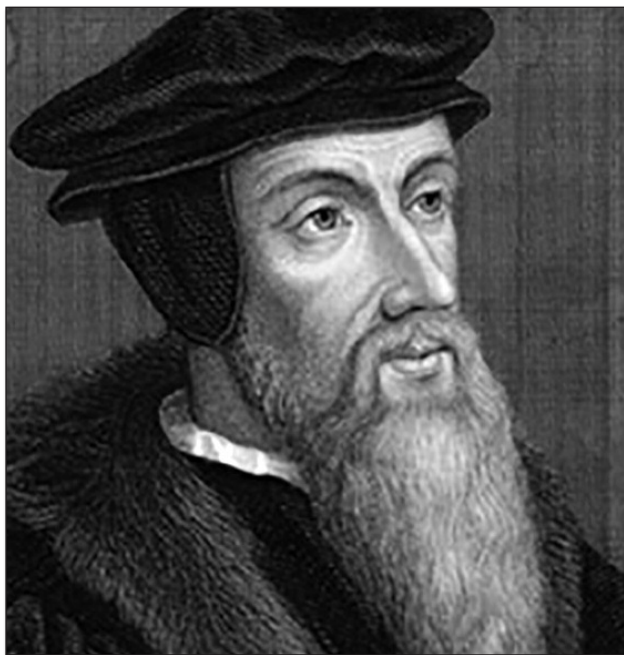
De Uram, íme, szánom és bánom, hogy megsértettelek Téged. Égő töredelemmel kárhozatom vétkeimet és alázatosan menekülök a Te irgalmasságodhoz, könyörögven Hozzád,

légy segítségemre az én nyomorúságomban! Szánj meg engem, jó-ságos Isten, irgalomnak Atyja, és bocsásd meg az én vétkeimet a Te

Szent Fiad, s az én Megváltom, az Úr Jézus Krisztus szerelméért! Áraszd ki rám és növeld folyvást rajtam Szent Lelked ajándékait,

hogy annak ereje által mind jobban megismerjem bűneimet és ellene mondván a világ csábításának, tagadjam meg az én ó-emberem. Segíts Szent Lelkoddal, hogy szenvedélyesen igyekezzem a jóra, s teremjem szent-ségednek és igazság-nak gyümölcseit, amiket fogadj el tőlem hálaáldozatom alázatos zsengejeként.

Az Úr Jézus Krisztus nevében kérlek, hallgass meg engem! Ámen.

“Valljátok meg azért egymásnak bűneiteket, és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok. Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének.”

Jak 5,16

REFORMÁCIÓ – NEMZETÁLLAM – HAZASZERETET

„Ne azt kérdezd, mit tehet érted a haza, hanem azt, hogy te mit tehetsz a hazáért.”

A ttól tartok, hogy közel vagyok a magyar valósághoz, ha arra gondolok, hogy kisebbségben vannak azok a magyarok, akik akár közösségi ünnepségeken, akár baráti beszélgetésekben, akár egyéni csendességben John F. Kennedy, 1961. január 20-i beiktatási beszédének címűnkül szolgáló, markánsan hazafias állításán tűnődtek. Bizonyára még kevesebben vannak, akik ezzel gyakorlatilag is egyetértenek.

De mi köze van ennek a reformációhoz? – kérdezhetjük. A válasz az, hogy az északi féltekén, de különösen Európában nagyon sok. Mégpedig azért, mert a nemzetállami ambíciók, a függetlenségi mozgalmak és harcok, a saját anyanyelv és kultúra használatáért való küzdelmek, az önrendelkezés jogos igénye nem elhanyagolható támogatást kapott a reformáció alapelvétől, létének bázisától, nevezetesen attól, hogy mindenemű emberi közvetítés nélkül lehetünk kapcsolatban Istennel és egymással. Nem kell közvetítő idegen hatalom, mint Róma. Nem kell közvetítő idegen nyelv, mint a latin. Nem kellenek idegen tanítók, mint a szerzetesek. Nem kell idegen dallam, mint a gregorián. Nem kell idegen építészet, művészet, mint az olasz. Nem kell mindez és más se ahhoz, hogy Istennel és saját népünkkel együtt éljünk és boldoguljunk.

Ez a fölismerés motiválta egyebek mellett az önálló anglikán egyház létrejöttét, amely ideológiailag megalapozta Angliát. Ez motiválta az evangélikus egyház létrejöttét, amely megalapozta Németországot és a skandináv országok

létrejöttét. Ugyanez a református egyház és a svájci kantonok, Hollandia és Skócia létrejöttét. Ez adta a magyar függetlenségi mozgalmak, harcok és forradalmak hőseinek a kezébe a tollat és a kardot. A reformáció hirdette, hogy lehet angolul, németül, franciául, svédül, magyarul etc. imádkozni, dolgozni, országolni, boldogulni és még üdvözülni is. A magyar történelem világosan demonstrálja azt, amit Illyés Gyula – római katolikus – író, költő, gondolkodó így fogalmazott meg monumentális versében: „*Hiszed, hogy volna olyan-amilyen magyarság, ha nincs – Kálvin? Nem hiszem.*”

A nemzetállami léthez azonban nem csak szellemi és lelki muníció kell, hanem hazaszeretet, áldozatkészség és odaszánás is. E nélkül nem működik. J. F. Kennedy, az USA egyetlen katolikus elnöke erre hívta föl népe figyelmét. A reformáció 500 éves évfordulóján erre a szempontra is utalnunk kell. Birodalmak névtelen rabszolgáiként vagy akár szerencsés haszonélvezőiként Kennedy költői kérdése nélkül is élhetünk. De ha hazánk sajátos kultúrája, nyelve, természeti és épített kincsei és benne honfitársaink és jövődönk is fontos nekünk, akkor naponta meg kell kérdeznünk, és meg is akarjuk kérdezni, hogy mit tehetünk a hazánkért? Sajnos többet halljuk az elvárásról szóló kérdéseket: mit kapunk? Miért nem kapunk annyit, mint mások? Nekünk miért kell ezt vagy azt tennünk? Etc. A kérdés, hogy mi, mit tehetünk a hazáért? – ritkábban merül föl.

Pedig ez egy hétköznapi kérdés, mert hétköznapi kell igazán ott-

hon lennünk a hazában, és a hétköznapiakban van lehetőségünk a hazáért a legtöbbet tenni. Ez a tudatos hazafiságból hozott áldozat pedig – egyebek mellett – azért jó befektetés, mert a hazát mi alkotjuk. Mi, akik itt élünk, mi, akik a szellemi és fizikai javakat itt megtermeljük és nagy részben el is fogyasztjuk. Persze nem vagyunk röghöz kötöttek, kirándulhatunk, tanulhatunk, dolgozhatunk külföldön. Megismerhetünk más tájakat és kultúrákat, akár tartósan távol lehetünk, de jó, ha a református Adyval együtt mondjuk: „*Föl-földobott kő, földedre hullva, Kicsi országom, újra meg újra. Hazajön a fiad.*”

Nem könnyű feladat ez. Az viszont szomorú kényszerpálya, ha valaki azt érzi, hogy nincs helye, nincs megélhetése, nincs perspektívája, esetleg nincs biztonsága atyái földjén. Ma közel 300 millió ember érzi így és van – szó szerint – úton. Van, aki az életét menti, van, aki csak könnyedebb életét keresi. Hálával kell tudomásul vennünk, hogy mi jelenleg nem vagyunk az első kényszere alatt, és szomorú tényként, hogy 600 ezer fiatal honfitársunk az utóbbi vágyával külföldön keresi nem mindig sok és nem is mindig édes kenyerét. Ezt a jogukat tiszteletben tartjuk. De az is igaz, hogy aki magára veszi a mártír elnök hiteles igazságát, az tud áldozatot is hozni a hazáért. Az inkább tenni akar a hazáért, mint elhagyni. Mert a haza életteret ad, de az is a természetéhez tartozik, hogy a hazafiak áldozatából él. Hol az életünkkel, hol a halálunkkal tudjuk szolgálni a hazát. Ez most is igaz, még

akkor is, ha ez az igazság nem népszerű.

Bocskai István, Bethlen Gábor, Thököly Imre, Rákóczi György és Ferenc, Petőfi Sándor, Kossuth Lajos, Tisza Kálmán és István, Horthy Miklós és István, Maléter Pál, Bibó István és hosszan lehetne még időben vissza és előre folytatni a sort, nem beszélve a szám-

tan névtelen hősről, akik mind példái az áldozatos hazaszeretnek. És hányan vannak, akik csábító ígéreteket utasítottak és utasítanak vissza ma is – ha úgy tetszik irracionálisan – a hazaszeretet jegyében.

Vörösmarty Szózatának közismert az idevonatkozó sora. Közismertek az evangélikus Reményik

Sándor gondolatai is, amelyek akkor születtek, amikor sokan elhagyták szülőföldjüket, de a költő maradt Kolozsvárott. Az évforduló kapcsán most itt is Arany János versét olvassuk, amely világosan hirdeti: *Áldozathozatal nélkül nincs hazaszeretet, hazaszeretet nélkül pedig elvész a haza.*

Dr. Bóna Zoltán

Arany János: Az örökség

*Azok a magyarok, kik e hazát
Véren vették, vérrel ótalmazák,
Azok a magyarok, ha riadót fúttak,
A halál képétől nem messzire búttak.
Lakásuk volt paripájok háta,
Vetett ágyok kemény nyeregkápa:
Ettek és aludtak vérmocskolta nyergen,
Jártak éjjel-nappal sok nehéz fegyverben.
Nem kérdezték: sok-e az ellenség?
Olvasatlan próbálták szerencsét;
Tudták, a szerencse mindig abhoz pártol,
Kinek szíve még a halálban is bátor.
Elfogytak, elzülltek ottan-ottan,
Szép országok hevert elhagyottan,
Fölveré az isten mindenféle gyoma,
Ékteleenné tette török, tatár nyoma.*

*Rongált zászló lőn az ő formája,
Nem volt annak színe, sem fonákja,
Itt-amott sötétlett rajta egy-egy vérfolt:
Szép zászlónk, az ország, váznál nem egyéb volt.
E becses zászlónak, a hazának,
Védelmében hányan elhullának!
Vérökben a rúdját hányszor megfereszték
Régi ősapáink! de el nem ereszték.
Igy a zászló, ránk örökbe maradt,
Ránk hagyák azt erős átok alatt:
Átok alatt, hogy, ha elpártolunk attul,
Ne legyen az isten istenünk azontul.
Most telik be, vagy soha, ez átok.
A zászlót, a zászlót ne hagyjátok!
Ha minket elfű az idők zivatarja:
Nem lesz az istennek soha több magyarja.*

*"A hazaszeretet ott kezdődik, amikor egymást
szeretik azok, akik egy hazában élnek.
De ezt olyan nehezen értik meg az emberek."
(Wass Albert)*

A PRESBITER A GYÜLEKEZET ELŐLJÁRÓJA

Presbiterválasztás a reformáció 500. évfordulóján

A „presbiter a gyülekezet előljárója” definíció világosan hirdeti egyrészt, hogy a református egyházban kollektív döntéshozatal van, másrészt, hogy a lelkésznek a kezdeményezésben és a végrehajtásban van igazán szerepe, a döntéshozásban nincs. Ez kényelemmel és kényelmetlenséggel egyaránt jár. A presbiternek viszont az a kényelmetlensége, hogy nem csak dönt, hanem a döntéseit végre is kell(ene) hajtania. Tehát, ha megszavaz egy programot, ami pénzbe kerül, akkor illik zsebbe is nyúlni, ha megszavaz egy istentiszteletet, azon illik ott lenni. Szóval szép és nehéz feladat presbiternek lenni, ha komolyan veszi a feladatát.

E feladat pedig, választásos megbízatás alapján 6 évre szól. E ciklus most jár le, s így egyházunk a jeles, félévezredes évfordulót presbiterválasztással is ünnepli. Erre – sok-sok előkészület után – október 29-én, a vasárnapi istentisztelet keretében kerül sor. Minden választót és nem választót szeretettel hívunk erre az istentiszteletre. A folyamat lényegébe pedig az alábbiakban adunk bepillantást. Beszélgetőtársaim Benedek Csabáné, Balázs Gyula és dr. Csizmadia Zoltán.

Mint a presbiterjelölést és választást lebonyolító bizottság tagja, miben látja a bizottság szerepét? Mi a feladatuk? – kérdezem először Benedek Csabánét.

A Presbitérium – kezdi választást Erzsike – az egyháztagok köréből választja ki az öttagú választási bizottságot, amely a jelölési, választási és szavazatszámálási feladatokat látja el. A gyülekezet lelkipásztora hivatalból tagja a bizottságnak. A Választási Bizottság tagjai köréből maga választja az elnökét. A bizottság tagjai fogadalmat tesznek a választási törvény maradéktalan meg-

tartására és a titoktartásra. A választást megelőzően 30 nappal – a gyülekezetben végzett tájékozódás alapján – tesz javaslatot a Presbitériumnak a jelöltekre. A választási bizottság készíti elő a szavazólapokat az egyházközség pecsétjével ellátva. A szavazólapon a jelöltek nevét ábécé sorrendben tüntetik fel. A választás napján a „választók névjegyzékén” – ez az a lista, amely a gyülekezet tagjait sorolja fel – érkezésekor a szavazó aláírásával igazolja a szavazólap átvételét. A Választási Bizottság elnöke megállapítja a jelenlévő választásra

jogosultak számát, felkéri a Presbitérium jegyzőjét a jegyzőkönyv vezetésére és két egyháztagot annak hitelesítésére. Ezt követően ismerteti a választási eljárás szabályait. A szavazatszámálói bizottság a szavazatokat jelöltenként összeszámolja. A bizottság elnöke kihirdeti a választás eredményét. A választási közgyűlésről készült jegyzőkönyvet 3 napon belül megküldi az egyházmegye elnökségének.

Évek óta presbiterek vagytok és a Jelölő Bizottság újra jelöl benneteket, sőt a Presbitérium most létrehozandó

egyik magas tiszttségére, a főgondnoki tisztre dr. Csizmadia Zoltánt, a másakra, a missziói és diakóniai gondnoki tisztre pedig Balázs Gyulát jelöli a Bizottság. Megosztanátok gondolataitokat ezzel kapcsolatban?

Zoltán így vall erről – Mindannyian tudjuk, hogy egyházunkban sokféle szolgálati terület van, és a szolgálatok mindegyike nagyon fontos és nélkülözhetetlen. Ezen szolgálatok egy része önkéntes vállalkáson alapul, azonban a presbiterek kiválasztása, nem „ajánlkozás” vagy „jelentkezés” alapján történik, hanem a gyülekezet tagjai választják meg a presbitereiket. A közösség tagjai döntenek arról, hogy egy-egy feladatra kit választanak ki. Ugyanez igaz a gondnoki, főgondnoki tisztésre is. A gyülekezet joga szolgálatba állítani vagy onnan visszahívni a tiszttségviselőit. A jelölésem hallatán természetesen sokat gondolkodtam. Elcsendesedve tartottam önvizsgálatot, imádságban kértem útmutatást és persze beszélgettem családommal s gyülekezetünk jó pár tagjával. Mindezek alapján úgy érzem, ha a jelölő bizottság jó szívvel és imádságos lélekkel a főgondnoki tisztésre jelöl, úgy azt nem utasíthatom vissza, hiszen az elhívás Istentől való. A választás kimenetelét ugyan gyakorlatias szempontok is befolyásolják, de bármi is a választási procedura eredménye, azt az isteni akarat beteljesülésének kell tekintenünk.

Balázs Gyula így folytatja – Néhány évvel ezelőtt nagy megtisztetésnek éreztem és örömmel fogadtam el az Úr elhívását, a gyülekezet felkérését a presbiteri szolgálatra. Az ige szerint, ki-ki úgy szolgál, ahogy megadta neki az Úr. Ez igei ismeret birtokában is, közeledve a tisztújításhoz úgy érez-

tem, hogy vannak területek, ahol többet kell tennem, azért is, hogy a testvérek tiszta lélekkel tudjanak bizonyosságot tenni szolgálatomról Krisztus Jézusban. Többet kell tennem, hogy a testvérek igaz lélekkel tegyenek javaslatot további szolgálatomra. Az újabb jelöléssel hálát adok az Úrnak, amiért a testvérekkel megláttatta, hogy szolgálatomat az Ő segítségével és szent akarata szerint végeztem. Felismertette a gyülekezettel az Ő kegyelmi ajándékát rajtam. Az érzés ma is ugyanaz, mint első alkalommal. Tisztelet és öröm számomra az elhívás és felkérés.

Mint a Dunavarsányi Református Gyülekezetnek aktív tagja, miben látja a Presbitérium szerepét? – kérdezem Erzsikétől.

A presbitérium az egyházközség vezető testülete, lelki és anyai életének irányítója.

Mint halljátok, a presbiteri feladat kollektív munka. Vezető „testület” vagytok. A presbitertársat nem Ti választjátok. Hogyan ítéletek meg a dunavarsányi Presbitériumban a presbiterek együttműködését?

A mennybe nem egyedül, hanem közösségben, együtt jutunk be. – Kezdi a válaszadást az idősebb testvér, Gyula, majd így folytatja – Ezt készíti elő nekünk Urunk a közösségi szeretet-gyakorlással, hiterősítéssel, áldásosztással, szolgálattal. A Presbitérium Istentől kapott kegyelmi ajándékával példát mutat minden gyülekezeti csoportos munkára, szolgálatra. Fejlődnünk kell azonban a kegyelmi ajándékok arányos vállalásában. Tudnunk kell átvenni mások terhét úgy, hogy a mi keresztünk is a vállunkon maradjon.

Zoltán, neked is ez a véleményed?

Talán a gyülekezeti tagok sem tudják, de magunk között gyakran „szolgatársnak” szólítjuk egymást, és ez jól tükrözi, hogy azonosan gondolkodunk tiszttségünkéről, és a presbiterség nem érdem vagy kitüntetés számunkra, hanem szolgálat. – fogalmaz Zoltán, majd ezt mondja – Különbözünk egymástól életkorban és életútban, a mindennapi élet más és más területén mozgunk, dolgozunk, gondolkodásunk sok mindenben különböző, de összeköt bennünket közös hitünk és a közös szolgálat. Ebben a közös szolgálatban kell(ene) megtalálni kinek-kinek a maga helyét, s végezni a maga szolgálatát. A szolgálatban való „helykeresés” és a feladat megtalálása személyenként és helyzetenként változó. Egyénenként különböző a buzgóságunk, de az egyéni „teljesítménynél” fontosabb a közösség együttműködése, hiszen az Isten által az egyházra bízott munkát csak együtt végezhetjük el. Olyan feladatok ezek, amelyeket sem lelkész, sem gondnok, sem presbiter vagy bármely más ember nem végezhet el egyedül, a legteljesebb odaszánás mellett sem. Meggyőződésem és tapasztalatom, hogy ezt mindannyian érezzük, de esetenként a halogatás, a rossz értelemben vett félreállítás, a másra várás bűnébe esünk. Mulasztásainkat olykor a hétköznapi élet különböző valós vagy vélt nehézségeivel mentegetjük, magyarázatokat keresünk és találunk passzivitásunkra és az isteni gondviseléstől vagy presbitertársunktól, és persze legtöbbször a lelkésztől várjuk a megoldást. A következő választási ciklusban a presbiterek közötti együttműködést, a feladatok megosztását lehet és kell is ja-

vítani. A köztünk tapasztalható barátság, testvéri szeretet jó alapot adhat ehhez. – *fejezi be Zoltán válságát barátságos optimizmussal.*

*A presbiteri éveitek alatt és az-
zal összefüggésben mi volt a leg-
kedvesebb élményetek, sikereitek, és
mi okozta a legnagyobb szomorúsá-
got? – kérdezem a leköszönő, de je-
löltségben újra bizalmat élvező pres-
biterektől.*

Most Zoltán jut szóhoz először – Számptalan áldott pillanatot tudok felidézni a családi naptól az ünne-
pi istentiszteleteken át a gyüleke-
zeti kirándulásig, de ha a „kedves”
jelző mellett maradunk, akkor a
konfirmációs vizsgákat említeném.
Különösen az idei év vizsgája volt
emlékezetes: a konfirmandusok
szép és ünnepi ruhája a szülők,
nagyszülők gondos készülődését
mutatta, de a szép ruhák alatt
talán a lelküket is ünneplőbe öl-
töztették az ifjak. A „vizsga” miatt
izgatott fiúk, lányok számot adtak
hittanismereteikről, megható
igyekezettel törekedtek „Gizi
néni” kérdéseit megválaszolni és
bizonyítani, hogy ők gyülekeze-
tünk úrvacsorával élő tagjaivá vál-
hatnak. A vizsgát követő konfir-
máció pedig évről évre hittel,
reménnyel és boldogsággal tölt el.
A fogadalomtevők között pedig
láttni vélem gyülekeztünk jövőbeni
szolgálóit, presbitereit is. Sajnos
ugyanazzal az örömteli esemény-
nyel, illetve a fiatalokkal kapcsola-
tos a legnagyobb csalódásom, szo-
morúságom is. Évről évre meg kell
tapasztalni, hogy a konfirmált fia-
talokat – néhány kivételtől elte-
kintve – gyakran a fogadalomtétel-
kor látjuk utoljára istentiszteleten,
vagy ezután már csak kivételesen
vesznek részt a gyülekezeti alkalmakon.
Ez persze kijelöli szá-

munkra is a feladatot. Nekünk,
presbitereknek és minden gyüle-
kezeti tagnak is mindent meg kell
tennünk a fiatalok megtartásáért,
a közösségi életünkbe való bevo-
násáért.

*Az idősebb presbitertárs így foly-
tatja –* A presbiteri munkám során
a magasztos érzés mellett mindig
nagy örömmel töltött el az „idő-
szakos ébredések” megtapasztalása.
Mindig öröm a „teltházás” isten-
tiszteletek megélése. Örömmel
töltött el, amikor a testvérek felis-
merték azt, hogy az Úr előtt való
öröm erőt ad nekünk minden jó
cselekedetre, testvéri szeretetre.
Hálások lehetünk, hogy az Úr ke-
gyelme, szeretete ezt évente több-
ször is megadja nekünk. Sokszor
okoz azonban lelki szomorúságot
számomra, hogy a gyülekezeti
korlátokat nem tudjuk lebontani.
A jó kezdeményezések is csak kis
létszámú testvéri közösséget érin-
tenek meg. Nem tudtuk kiszéle-
síteni a házi istentiszteletek
örömszerzését, a hétkezdő isten-
tiszteletek áldásvételét, a biblia-
órák mások számára is elérhető
hiterősítő kiterjesztését – *vallja a
minden kezdeményezésben élenjáró,
példamutató presbiter.*

*Az önvallomások után az aktív
gyülekezeti tagot kérdezem, aki azt
sem titkolja, hogy szívesen látna
nőket is a Presbitériumban. Erzsike!
Ha osztályozni kellene egy tízes ská-
lán a varsányi Presbitériumot, mi-
lyen osztályzatot adna a jelenlegi
Presbitériumnak?*

A jelenlegi Presbitérium mun-
káját közepesre tudom értékelni.

*Hoppá Uraim! Kétségtelenül át-
mentetek a vizsgán, de nem „jeles” és
nem „jó” az ítélet. Persze ez nem
Rátok, hanem az egész „testületre”*

*vonatkozik. Lehet, hogy ti jobbat
kaptatok volna. Arra meg ne is gon-
doljunk, hogy én milyen jegyet kap-
nék?! De maradjunk komolyak!
Minden rendszeres választásnak
akkor van igazán értelme, ha válto-
zást, fejlődést is lehet hozzá kapcsol-
ni. Milyen elvárásaitok vannak az
év elején újabb hat évre fölálló Pres-
bitériummal szemben, beleértve
magatokat is – megválasztásotok
esetén? De előbb hallgassuk meg Er-
zsike elvárását, amely bizonyára
nagyon hasonlít a többi egyháztag
elvárásához.*

A Presbitérium belső életébe
nem látok bele, de szeretnék bízni
abban, hogy a Presbitérium fiata-
labb tagokkal egészül ki, akik lel-
kes, teherbíró emberek és általuk
éled minden. Őszintén el kell gon-
dolkodnunk azon, hogy ki lehet az
egyháztagok közül méltó presbi-
terjelölt, aki megfelel az igei elvá-
rásoknak és a tisztséggel járó fel-
adatoknak. A presbiterség a jelölés
vállalása után egy önként vállalt
missziója azoknak, akiket az egy-
háztagok bizalommal megválaszt-
tanak és felhatalmaznak az egy-
házköztség felelős irányítására,
működtetésére. Ezért elvárom,
hogy a presbiter rendelkezzen
kellő ismerettel a hatályos törvé-
nyekről. Legyen tisztában azzal,
hogy mi a presbiter feladata és azt
igyekezzen Istennek tetsző módon
megélni. Az első magyarországi
Presbitérium megalakulásának
400. évfordulóját is ünnepeljük.
Szeretném, ha méltó presbitereket
választanánk az egyházközségünk-
ben, akik fő feladatuknak érzik az
Evangélium terjesztését. A presbi-
terek a gondnokokkal és a lelkes-
szel együtt az egyházköztség elől-
járói. Működjenek a gyülekezet
húzóerejeként is. Járjuk továbbra
is azt az utat, amit Krisztusban a

reformáció kijelölt nekünk. Legyünk büszkék arra, hogy a református egyház tagjai vagyunk és Isten szolgálatában állunk – *foglalja össze gondolatát Erzsike.*

A presbiteri feladat kollektív – *vallja Zoltán és a továbbiakban a kérdésre így válaszol* – Az újonnan megválasztandó Presbitériumnak a korábbinál tudatosabban kell alkalmazkodnia a 21. századi világhoz, a felgyorsult és megváltozott életmódhoz. Számos talmi csillogás, értéktelen és értelmetlen csábítás közepette kell elvezetnünk az embereket Jézushoz, tanítani a krisztusi életre, de nem csak szavakkal, hanem személyes példával is. Jelöléssel kapcsolatban nem „programot” szeretnék hirdetni, de megkerülhetetlen, hogy az új Presbitérium az eddiginél is jobban és gyorsabban reagáljon a köröttünk lévő változásokra. Hitéletünk mellett a gyülekezet működését pragmatikusan, korszerűen kell megszerveznünk. Például sokkal hatékonyabban kell kihasználnunk az informatikai és médialehetőségeket, de bizonyos szempontból át kell értékelnünk az egyházközségünk finanszírozási, pénzügyi viszonyait, lehetőségeit is. Szerintem például tarthatatlan, hogy városunkban magukat reformátusnak vallók százas nagyságrendben vonják ki magukat a közös anyagi teherhordozás alól. (Innen is illesse köszönet azokat, aki nagyszívvel helyettük is áldozatot hoznak.) Református egyházunk nevéhez méltóan, Krisztushoz újra és újra visszafordulva kell az új missziós formákat bátran alkalmaznunk a folyamatosan változó körülmények között. Fanyalgás, kritizálás, sértődés helyett hitünkre épülő optimizmussal, toleranciával és empátiával kell haladnunk

a krisztusi úton. Ha minderre készek és képesek leszünk, talán elget teszünk alapvető presbiteri feladatunknak, amely így szól: „ViseljeteK gondot azért magatokra és az egész nyájra”.

Balázs Gyula pedig így folytatja – Az előzetes információkból sejteni lehet, hogy a Presbitérium tagjait újra jelöli a testvéri közösség. Köszönhető ez annak is, hogy munkánk során tapasztalták rajtunk a pozitív változást és fejlődést az Úrban. Vannak azonban új jelöltek is. Hiszem, hogy az összetétel-változást is az Úr végzi közöttünk. Így a megválasztásra kerülő Presbitérium munkája is az Úr dicsőségét és a gyülekezet épülését szolgálja. Továbbra is elvárás, hogy személyes példamutatással, szavainkkal, tetteinkkel behozzunk másokat is a gyülekezetbe. Egészséges tanítással, buzdítással szolgáljuk üdvözítő Istenünket.

Olyan szépek és okosak ezek a szavak, hogy itt abba is kellene hagyni a beszélgetést. Mindkét jelölt jövőbe mutató válasza nagyon tartalmas és ígéretes. Viszont a beszélgetésünk végén még felteszek egy kritikus kérdést, amire nagyon várom az engem is minősítő, őszinte választ: szép-e a demokrácia, de azért az emberek többsége úgy gondolja, hogy az ország sorsáról a miniszterelnök, egy város sorsáról a polgármester, egy egyházközség sorsáról meg annak papja dönt. Nem így van ez a református gyülekezetben? Bocsánatot kérek, hogy az urakat kérdezem először, de úgy érzem, hogy azzal tisztелеm meg Benedek Csabáné, Erzsikét női mivoltában és aktív gyülekezeti tagságában is, ha neki biztosítom az utolsó szót.

Balázs Gyula presbiter úr szólal meg először ezekkel a szavakkal –

Gyülekezetünkben, a Presbitériumban a döntések előkészítése során kitapintható rajtunk hitünk erősségének eltérősége. Meglát-szik rajtunk, ki-ki hogyan kért bölcsességet az Úrtól. Döntéshozatalunk azonban mindig a Presbitérium együttes döntése, és Urunk szent akaratán nyugszik. Akik ismerik munkánkat, azok tudják, hogy nem alá- és fölérendeltségi viszony van közöttünk, hanem Istentől megáldott ékes rend.

Dr. Csizmadia Zoltán presbiter-társ pedig így folytatja – Istennek hála, nincs szükség arra, hogy a „lelkésszel szemben” kelljen szót emelnünk, állást foglalnunk. Gyülekezetünk lelkészeivel tökéletes összhangban és egyetértésben hozhatjuk meg az egyházközség életét befolyásoló döntéseket. A gyülekezet vezető lelkésze egyben motorja, mozgatója is közösségünk életének. Javaslati meghatározó jelentőségűek, de a döntések az egyházi jognak és a „demokrácia szabályainak” megfelelően születnek.

Benedek Csabáné, a Jelölő és Választási Bizottság tagja, a Diakóniai Bizottság elnöke pedig krisztálytisztán vallja a Dunavarsányi Gyülekezetre nézve is a fenti fölvetésre, hogy – Nem, mert az egyházközség sorsáról nem a pap dönt egyedül. A református egyház hatályos törvénye szerint a gondnok a Presbitérium lelkészi elnökével együtt alkotja az egyházközség és a döntéshozó Presbitérium elnökségét.

Köszönöm a beszélgetést!

A gyülekezetnek pedig belső megújulást, krisztusi reformációt kívánok a Szentlélek vezetésével.

Dr. Bóna Zoltán

KÁLVIN ÉS KÁLVINIZMUS VERSEKBEN

*Amit leír, a századokba csendül,
sors lesz belőle, szellem és erő.*

Kálvin János a legtöbb 16. századi reformátorral, például Luther Mártonnal szemben sosem volt katolikus pap, bár jogi és klasszikus nyelvészeti és bölcsészeti tanulmányai mellett teológiát is tanult. Lelkesszé akkor lett, amikor már Genf, tőle függetlenül a reformáció hitére tért. Nagy műveltsége, a hitelveket rendszerbe foglaló képessége, biblikus tudományossága és ezek együttese a hitéleten túl a politikai, társadalmi és gazdasági élet minden területére hatással volt. Fő művének, az Institúciónak első változatát 26 éves korában adja ki Bázelen, latinosan Basileában.

Áprily Lajos, a nagy műveltségű erdélyi származású költő e rendkívüli fiatalember szellemi és lelki fejlődését követi versében a klasszikus filozófiától kezdve a humanizmuson, a Páli teológián és a krisztusi áldozat személyes elfogadásán keresztül az Isten Egyedüli Dicsőségének felismeréséig, majd az „Igaz Tudomány” az Institutio – A keresztény Vallás Rendszere – megfogalmazásáig. (B. Z.)

Áprily Lajos: Kálvin, 1535.

*Ott ül a tornyos, vén Basileában,
fiatalon, a zord idők fokán.
Helvét magasság ég a messzeségben
s a kor viharugára homlokán.*

*Páris felől piros máglyák lobognak,
jajgatva sír egy messzi, tompa kar.
Ádám esendő, átkozott fajában
lázad a bűn és zúg a zűrzavar.*

*Vergődve látja lázmeleg szemével,
igazság annyi hőse hogy zuhan.
S kitör a jajszó nyugtalan szívéből:
Meddig a próba, meddig még, Uram?*

*A vörös Münster várja már Erasmust,
az ősz, ki hullva is világtudás.
De Pál apostol óriás alakja
fölébe nő, mint égő látomás.*

*S feleletül mögötte felmagaslik
a véres testű embernek-fia:
fény hull sebéből és a fény zenéje:
Egyedül Istené a glória.*

*S két szót kiált a bibliás magasság,
hogy megkondul belé a végtelen:
Eleve-elrendeltetés az egyik,
s megváltó arcú társa: kegyelem.*

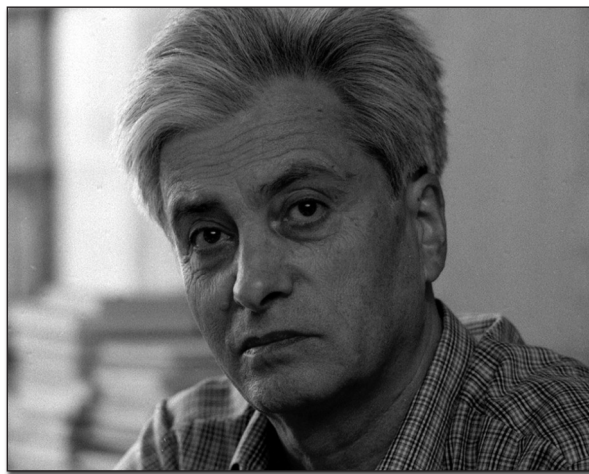
*S megered tolla lázas éjszakákon,
és növekedve ír és írva nő.
Amit leír, a századokba csendül,
sors lesz belőle, szellem és erő.*

*Acélos új rend, győzelmes tanítás,
világformáló s mégis ősi szó.
S teremtvé hull a szomjazó szívekbe:
Igaz Tudomány. Institutio.*

„Mégis megtartódat benne becsüld, magyarság”

Jean Cauven, latinosan: Johannes Calvinus tanításának és a tanait követő krisztusi – református – egyház spirituális és társadalmi jelentőségének az is a fokmérője Magyarországon, hogy a francia nemzetiségű, életének nagy részét Genfben élő reformátornak a neve is elmagyarosodott. Kálvin János magyarul hangzik, és nem kevés magyar család is viseli a Kálvin nevet, és nem kevés férfi a Kálvin János nevet – bizonyosan nélkülözve minden rokonságot.

Az alábbi vers – történelmi ívet alkotva – meg-
rázó erővel jelzi, hogy a nincstelen, a plebejusnak
és jobbálynak is alig mondható, a külső és belső
ellenségek és magyarelles tervek prése alatt
rozkodó magyarság megmaradásában mekkora
szerepe volt ennek a kálvinista alázatos hitnek és
a kálvinista bátor tagadásnak.

Csanádi Imre: Egy hajdani templomra

Nádfödeles pajta, sár-alkotmány lehetett,
mégis szentegyháznak ékesen neveztetett;
áldott áhitatra
magába fogadta
a kis gyülekezetet.
Taposott jobbágyok, német elől szököttek,
török sarcát sínylők, e szent helyre feljöttek;
bocskorban, mezítláb;
szomjúhozva itták
proféták mit hirdettek.
Testben szakadozva, szabadulva gályákról,
szólt hatalmas szóval toprongyos prédikátor:
gátakat sodort már
válaszul a zsoltár,
zúgták mint erős tábor.
Idáig lopózott, itt talált lakozásra
napnyugati Kálvin tilalmas tanítása;
kert alatt toportyán, harsant égő portán
tatár ló vonítása.
Dült itt pöre átok álnok urakra,

Ántikrisztus-nyája pilises tar papokra,
aranyozott, fényes,
bálványos-tömjénes
palota-templomokra.
Mi más hajlék volt ez!: puszta négy fal, tapasztott
tojáshéj, akárki melyet földbe taposhat,
hadak tengerében
rút sajka, törékeny,
tárgya minden gonosznak.
Mégis megtartódat benne becsüld, magyarság,
ország lappangott itt, mikor nem vala ország:
ő árváit Isten
vezérelvén hitben,
lett Bástyá és Bátoróság.
Két vad pogányt melyet zúzott-facsart mint sajtó,
nép dacolhatott itt, zsidók jaját sóhajtó,
helvét tant citáló,
magára találó,
térdet-fejet nem hajtó.

MAGYAR REFORMÁTOROK

A reformáció 500. évfordulóján helyénvaló, ha egy kicsit ismerkedünk azokkal az eleinkkel, akik szívükkel és szellemükkel – ha kellett életükkel és vérével – szolgálták a magyarok hitének megújulását, s így az egész nemzet megmaradását, boldogulását. Sok száz neves és névtelen hős közül most három markáns magyar reformátorral ismerkedjünk meg Nagyné dr. Csobolyó Eszter összeállításában (B. Z).

Sztárai Mihály

*A legendás egyházszervező
és énekköltő*

Drávasztárán született 1510 körül. Az 1540-es évek elején a siklósi iskolát vezette. Megjárta a padovai egyetemet és a dél-baranyai Laskó mezővárosba került iskolamesternek. Megnyerte a polgárokat a reformációnak, az első protestáns lelkészük s a környék egyházi vezetője lett. Százhusz protestáns egyházközséget szervezett. Az általa vezetett egyházkerület, amelynek püspöke lett, túlnyúlt Baranyán. A dél-horvátok által lakott területeket is magába foglalta, északon a Dunántúl jó részét elérte.

1553-ban otthagyta Laskót, s a tolnai gyülekezet lelkésze lett.

Elérte, hogy a katolikusok lassan mind áttértek az eleinte közösen használt templomban. Tolnai tevékenységének a protestáns felekezetek kialakulása vetett véget, mert erősen ragaszkodott a lutheri tanításokhoz.

1558 körül Kelet-Magyarországon, Erdélyben és a török hódoltságban elindult a mai református egyház megszervezése, s a magyar anyanyelvű lelkészek többsége ehhez csatlakozott. 1558-1563 között újra Laskón működött, majd Gyulára, később Sárospatakra és Pápára került, ahol 1575 körül hunyt el.

Egyházi énekszerzőként kiemelkedőt alkotott. Költeményei a reformáció terjesztését szolgálták, hívei vigasztalására, az üldöztetések könnyebb viselésére és a hitben való megerősítésre. Gyülekezeti énekeket és zsoltárparafrázisokat írt. Ezek kéziratban terjedtek, majd bekerültek az evangélikus és református énekeskönyvekbe, de ott vannak néhány unitárius és katolikus gyűjteményben is. Zsolnártárgyozásai az 1560-as években születtek, ebből a műfajból összesen 16 mű maradt ránk. A mai református énekeskönyvben öt Sztárai-ének található, az evangélikusban egy.

Lorántffy Zsuzsanna

I. Rákóczi György „helpmeet”-je

Az angolszász puritán kultúrában a „helpmeet” kifejezést azoknak a feleségeknek a jellemzésére használták, akik a férjük céljainak segítése mellett osztoztak is azok lelki-szellemi tartalmában.

1600 körül született Ónod várában. Apja, Lorántffy Mihály, Zemplén vármegye nagytekinélyű főura volt. Zsuzsanna a családi birtokon, Sárospatakon nőtt fel. Néhány év alatt elveszítette anyját, apját. 14-15 éves, amikor már magának kell gondoskodnia két kisebb leánytestvéréről és a birtok ügyeit is a kezébe veszi.

A kora 17. századi kisasszonyainál jóval alaposabb képzést kapott Szepesi Mackó Máté prédikátor jóvoltából, és ennek

eredménye, hogy komoly figyelmet szentel a Sárospataki Református Kollégium ügyének épp úgy, mint a puritán gondolkodásnak és a kegyességi könyvkiadásnak.

1616. április 18-án férjhez megy Borsod megye főispánjához. Az ifjú pár Patakon telepszik le. Rákóczi fejedelem-ségével 1630-ban költöznek. Férje távollétében kormányozza az uradalmakat, intézkedik vetésről, aratásról, háború idején lőport készített, ágyúkat öntet, hadakat szerel fel, s küldi a fejedelem után. A kapcsolatot sűrű levelezéssel tartják.

Nagy szerepe volt abban, hogy Medgyesi Pál udvari papjuk jelentős életművet hagyott hátra. A fejedelemasszony és udvari papja két ízben szerzőtársá is vált. A Szent Atyák öröme c. mű a Rákócziak asztalánál elhangzott beszélgetéseket rögzítette. Zsuzsanna hit- és tanvédelmi elkötelezettségét, hitvitázó vénáját ismerve Medgyesi Pál rendezte sajtó alá 1641-ben egy már nyíltan Zsuzsanna nevével fémjelzett művet, a Mózes és a próféták-at.

A nemes leányok számára fenntartott „udvari iskolájában” a hímzés mellett fontos volt a Szentírás olvasása és a kegyesség megismerése. Leghíresebb neveltje I. Apafi Mihályné fejedelemasszony, Bornemissza Anna volt.

Férjét, és négy fia közül hármat is neki kellett eltemetnie. Sámuel és Ferenc kisgyermekkorban halt meg, a lehetséges

magyar királyt, Zsigmondot 1652-ben vesztette el. György fia halála után nem sokkal ő is elment a mindenélők útján.

1660. április 18-án hunyt el Sárospatakon. Leszármazottai közül a legismertebbek unokája, választott erdélyi fejedelem, a Wesselényi-féle rendi mozgalom egyik vezetője és dédunokája, erdélyi fejedelem, a róla elnevezett szabadságharc vezetője.

Apáczai Csere János

a szenvedélyes pedagógus

Székely paraszti család sarjaként 1625. június 10-én született. Elemi ismereteket szülőfalujában, Apácán szerzett, majd Kolozsvárra és Gyulaférvárra került. Egyházi támogatással több nevezetes holland egyetem – franekeri, leideni és az utrechti – hallgatója. A harderwijki egyetem az első doktori címet neki, egy „Hungarus”-nak adta. Miután az utrechti Katalin-templomban feleségül vette Aletta van der Maetot, a fiatalasszony kész volt követni őt Erdélybe.

Hazatérte után a gyulaférvári kollégiumba került, ahol hamar sikeres tanár lett.

Viszont megváltozott helyzete, amikor 1655 tavaszán Gyulaférvárra menekült Isaac de Basire angol teológus, a forradalom alatt lefejezett I. Károly angol király egyik udvari papja, aki mindent elkövetett, hogy a fejedelmet, II. Rákóczi Györgyöt a puritánusok/presbiteriánusok ellen hangolja.

1655. szeptember 24-én sor került arra a vitára, amelyen a fejedelem is megjelent. Basirius beszédében egybemosta a puritanizmus két válfaját, az independentizmust – a független gyülekezetek rendszerét – és a presbiteriánizmust – a gyülekezetek szövetségi rendszerét. Igyekezett felgerjeszteni a fejedelem s a főurak haragját Apáczai ellen. Hiába védekezett Apáczai azzal, hogy ő presbiteriánus, és nincsenek independens céljai, a felbőszült II. Rákóczi György megfosztotta állásától, s elűzte Gyulaférvárról. A száműzött tanár Lórántffy Zsuzsanna közbenjárásával a kolozsvári református kollégium élére került.

Hatalmas munkát végzett Kolozsváron. Tanítványaiával újjáépítette a tűz által elpusztított iskolát, tanított, tanulmányokat írt, harcolt papi ellenfeleivel, védekezett a rosszindulatú intrikák ellen. A túlfeszített munka felőrölte amúgy is gyenge egészségét. Tüdőbaj végzett vele 1659 szilveszterén. Fiatal felesége sem sokkal élte túl. A mindössze 34 évet élt tudós nevéhez fűződik az első magyar nyelvű enciklopédia megalkotása.

CSERKÉSZ-SZÁVATÚRA A REFORMÁCIÓ 500 JEGYÉBEN

*Solus Christus, sola fide,
szól a Szerém fülemile.
Navigare, reformare,
Üdvösséges ébredésre.*

Zengett a fenti csatakiáltás 22 cserkész szívéből és ajkáról a Száva jobb és bal partján, valamint a mederben július 13–21. között a Száva teljes szerb szakaszán, leszámítva a határsávós folyamkilométereket. E 22 cserkész programját a dunavarsányi cserkészek kezdeményezték, szervezték és vezették. Öröm és megtiszteltetés volt számunkra, hogy szívesen fogadták meghívásunkat az immáron nem aktív cserkészeink, és Szombathelytől Békésszentandrásig, Budakeszitől Jármíig református, metodista és katolikus testvéreink jöttek el felhívásunkra. A csapat felét adták a varsányiak. Négy kielboatban és öt kenuban eveztünk.

Hol ebben a reformáció? Kérdezhetnék sokan. A válasz egyszerű: a Száva adta a 16. századi reformáció délkeleti határát. Persze itt is inkább a török vetett véget az Evangélium terjedésének, mintsem a békés folyó. És ami ehhez mérhetően fontos, hogy Károli Gáspár bibliafordítását mintegy száz évvel megelőzve, a ma Újvidék külvárosának számító szerémségi Kamancon (szerbül: Kamenica, németül: Kemenitz) fordították le és nyomtatták ki az úgynevezett Huszita Bibliát. Fordítói pécsi és újlaki (ma Ilok, Horvátország) származású, Prágában tanuló lelkészek voltak, akik az evangéliumi hitük miatti üldöztetés során kerültek Szerémségbe. Ennek alapján nyugodtan mondhatjuk, hogy a reformációban kulcsfontosságú bibliafordítás és értelmezés tekintetében a magyar reformáció bölcsőjénél jártunk.

Isten iránti hálával emlékezünk a fantasztikus élményre, a teljesítményre, a találkozásokra, a hitben, testvériségben és ismeretben való növekedésre.

Az alábbi képes beszámolóval osztjuk meg élményeinket minden érdeklődővel.

Áhítat induláskor, a Soli Deo Gloria Közösségi Ház kápolnájában

A túra vezetői és segítői/hajószállítói Višnjicevoban, a Bosut folyó partján

Mégsem kötünk ki, mert nyakig ér a Száva sara

Sár ide, sár oda, kikötöttünk Drenovacon

Szávaszentdemeteren – majdnem „alakban” – mentünk városnézésre, istentiszteletre, szentmisére, testvéri találkozásra azokkal, akik ott is szívvel-lélekkel törekednek magyar identitásuk megtartására

A szávaszentdemeteri magyar testvérek szívesen énekelnek a békésszentandrási cserkész-lelkész-prímás kíséretével

Eveztünk is, nemcsak vendégeskedtünk

Szabács várát is bevettük.
Könnyű volt várvédők nélkül...

Itt nagyon nomádok voltunk. A falu neve Ostruznica, de a látóhatáron kívül volt

A Jóisten segítségével haza is értünk. Nemcsak a Bosuttól, a Száván át jutottunk a Dunáig, majd vendégeskedtünk a Tisza partján, hanem otthonunktól otthonunkig gazdagodtunk új élménnyel, új tudással, új barátokkal és új tervekkel.

SOLI DEO GLORIA

Nagyné dr. Csobolyó Eszter

ARANY JÁNOS

születésének 200. évfordulóján nagy tisztelettel adózunk a költőóriás szellemisége, töretlen jelleme, mély, bibliai, református vallásossága és természetesen irodalmi nagysága előtt. Arany János a Károli Gáspár által fordított Biblia nyelvén csiszolta bizonyára egyébként is kristálytisztá partiumi anyanyelvét. A klasszikus, kora egyetemes és a nemzete sajátos kultúrájának magas szintű ismerője és művelője volt.

Életművének széles skáláját jellemzi, hogy benne helye van a népi ihletésű balladának és a teljes Shakespeare-i mű fordításának egyaránt.

Spiritualitása, mély hite világító lámpás volt számára egyéni és nemzeti sorskérdéseinek megválaszolásában, valamint támasza egyéni és nemzeti megpróbáltatásainak elhordozásában.

Az alábbiakban a személyes hangvételű, az apai szeretet mélységét és magasságát egyaránt tükröző, gyönyörű versét olvashatjuk. (B. Z.)

Arany János: Fiamnak

Hála Isten! este van megint.
Mával is fogyott a földi kín.
Bent magános, árva gyertya ég:
Kívül leskelődik a sötét.
Ily soká, , mért vagy ébren?
Vetve ágyad puha-melegen:
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Látod, én szegény költő vagyok:
Örökölt hát nem sokat hagyok;
Legföljebb mocskotalan nevet:
A tömegnél hitvány érdemet.
Ártatlan szíved tavasz kertében
A vallást ezért öntözgetem.
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Mert szegénynek drága kincs a hit.
Túrni és remélni megtanít:
S néki, míg a sír rá nem lehell,
Mindig túrni és remélni kell!
Oh, ha bennem is, mint egykor, épen
Élne a hit, vigaszul nekem!...
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Majd ha játszótársaid közül
Munka hí el – úgy lehet, korán –
S idegennek szolgálsz eszközül,
Ki talán szeret... de mostohán:
Balzsamúl a hit malasztja légyen
Az elrejtett néma könnyeken.
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Oh, remélj, remélj egy jobb hazát!
S benne az erény diadalát:
Mert különben sorsod és e föld
Isten ellen zúgolódni költ. –
Járj örömmel álmaid egében,
Útravalód e csókom legyen:
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem!

(1850.)

Majd, ha látod, érzed a nyomort,
Melyet a becsület válla hord;
Megtíporva az erényt, az észet,
Míg a vétek irigységre készít
S a butának sorsa földi éden:
Álljon a vallás a mérlegen.
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

És, ha felnövé, tapasztalod,
Hogy apáid földje nem honod
S a bölcsőd s koporsóid közti űr
Századoknak szolgált mesgyeül:
„Bujdosunk e földi téreken.”
Lelj vigasztalást a szent ígében:
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

A REFORMÁCIÓ 500. ÉVFORDULÓJÁRA RENDEZETT PROGRAMSOROZAT

2017. október 27. péntek

- 13.00 Filmvetítés – művelődési ház Luther élete
17.00 Arany János kopjafaállítás és reformációi faültetés a Református Missziói Alapítvány közreműködésével – Trianon Emlékpark
18.00 Irodalmi est Arany János születésének 200. évfordulója alkalmából
Közreműködnek az Árpád Fejedelem Általános Iskola tanárai és diákjai – SDG Közösségi Ház

2017. október 28. szombat

- 09.00 Megnyitó áhítat a Soli Deo Gloria Közösségi Ház kápolnájában
09.30 Közösségi reggeli a SDG Közösségi Ház ICHTHÜSZ termében
09.30 Nevezés a futóversenyre, korcsoportonként és családi futás kategóriában
10.00 1517 méteres futóverseny, megállókkal a református és a katolikus templomnál, cél: művelődési ház
11.30 Évfordulós vetélkedő – művelődési ház
13.00 Ebéd – művelődési ház
14.00 Futóverseny eredményhirdetése és a Művelődési Alapítvány pályázati díjkiosztója – művelődési ház nagyterme
15.00 Luther élete rajzfilmen, magyar nyelven – művelődési ház tükrös terme

2017. október 29. vasárnap

- 10.00 Újbori hálaadó istentisztelet az Úrvacsora megünneplésével – Református Templom
18.00 Ünnepi hangverseny – Soli Deo Gloria Közösségi Ház
Közreműködnek: Teleki Miklós orgonaművész, Kun Ágnes Anna énekművész, a Kantátika Férfikar, a Dunavarsányi Népdalkör és Citeraegyüttes
19.30 Szeretetvendégység

2017. október 30. hétfő

- 18.00 Civil Akadémia – művelődési ház
Előadások: Luther lelki kényszere – dr. Szebik Imre, evangélikus püspök emeritus
Kálvin társadalometikai kényszere – dr. Kádár Zsolt, református esperes emeritus
Moderátor: dr. Bóna Zoltán, a Theologiai Szemle főszerkesztője
Vendégység: Egyél finomat, igyál tiszta sört és olvasd az Igazságot" Luther Márton
Kóstoló a „Reformátor kézműves sörökből”

2017. október 31. kedd

- 18.00 Reformációi istentisztelet – Református Templom
Vendég igehirdető: dr. Kocsev Miklós egyetemi tanár
Kulturális műsorral közreműködik az Újpesti Baptista Harangkórus; vezető: Simon Norbert és dr. Csobolyó Eszter

IMPRESSZUM

SOLI DEO GLORIA – evangéliumi, közéleti folyóirat. Ingyenes, időszaki kiadvány

Kiadó: SDG Közösség • Főszerkesztő: dr. Szilvay Balázs

Szerkesztőbizottság: Csobolyó Katalin, dr. Bóna Balázs, Kun László, Veres Enikő

Készült: az Ex-Kop Nyomdaipari Bt. gondozásában • Példányszám: 800

Cikkek leadása: folyamatosan, a szilvay.balazs@freemail.hu e-mail címen

Honlap: www.dunavarsanyireformatusok.hu